

4
J - 296

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

თეზურ ავალიანო

მოტივირებისა და ეკვივალენტობის პრობლემები
არამონათესავე ენებში (ქართული და რუსული
ფიტონიმიის მაგალითზე)

*სპეციალობა - 10.02.07. - შედარებითი და
ტიპოლოგიური ენათმეცნიერება*

ფილოლოგიის მენიერებათა კანდიდატის სამეცნიერო
ხარისხის მოსაპოვებლად წარმოდგენილი დისერტაციის

ა ვ ტ რ ე ფ ე რ ა ტ ი

გირაჟი 100

შეკვეთა № 88

ქ. ბათუმი, ზუბალაშვილის ქ. № 14
შ.პ.ს. „აქსიომას“ კომპიუტერული ცენტრი

თბილისი
2003

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტის რუსული ენის კათედრაზე.

სამეცნიერო ხელმოწერა **გიორგი წიბახაშვილი**,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი.

ოფიციალური მოწმობა: **კონსტანტინე ჭრელაშვილი**,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.07.)

თინათინ აგლაძე,
ფილოლოგიის მეცნიერებათა
კანდიდატი, დოცენტი (10.02.07.)

დისერტაციის დაცვა შედგება 2003 წლის „...“ **„ივანე ჯავახიშვილი“**
საათზე ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტის P.10.01. № 7 სადისერტაციო საბჭოს
სხდომაზე.

მისამართი: 380028, თბილისი, ი. ჭავჭავაძის გამზირი № 1,
აუდიტორია № 93.

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება თსუ ცენტრალურ ბიბლიოთეკაში.
მისამართი: 380047, თბილისი, უნივერსიტეტის ქუჩა № 2.

ავტორეფერატი დაიგზავნა „...“ **„ივანე ჯავახიშვილი“** 2003 წ.

სადისერტაციო საბჭოს სწავლული

მდივანი, პროფესორი

გ. წიბახაშვილი

ნაშრომის ზოგადი დასასიათი

სადისერტაციო ნაშრომი წარმოადგენს ქართულ და რუსულ ფიგონიმთა მოტივირების სისტემებსა და მცენარეთა ენობრივ ხელვაში მოგადენობრივი კანონზომიერებებისა და ეთნოენობრივი ფაქტორების შეპირისპირებითი კვლევის ცდას.

ნაშრომის აქტუალობა. მეცნიერულ-გეგმიკურმა პროგრესმა დიდი ხანია დასვა ენათმეცნიერების წინაშე ცალკეული ეთნიკური ენების თვითმყოფალობისა და თავისთავადობის შენარჩუნება – დაცვის პრობლემატიკა, რომელიც დღითიდღე არა თუ კარგავს თავის აქტუალობას, არამედ პირიქით, სულ უფრო მწვავე ხასიათს იძენს. ამის მიზეზია თანამედროვე ეპოქისათვის დამახასიათებელი გლობალიზაციისა და ეკონომიკური ინტეგრაციის სულ უფრო მზარდი და შეუქცევადი ხასიათის პროცესები, რომლებიც, სამწუხაროდ, ნეგატიურ გეგავლენას ახდენენ ენათა ეთნიკური სიწმინდისა და თვითმყოფალობის შენარჩუნებაზე. დღეს სულ უფრო ხშირად წერენ იმის თაობაზე, რომ თუ ასე გაგრძელდება, „XXI საუკუნის ბოლოსათვის მსოფლიოს დაახლოებით 6000 ენიდან შეიძლება გადარჩეს მხოლოდ 10 %¹, ლინგვისტთა აზრით, ყოველწლიურად კვდება 10-ზე მეტი ენა². ცხოველთა და მცენარეთა წითელი წიგნების მსგავსად გაჩნდა ენათა წითელი წიგნებიც³.

ასეთი რეალობის ფონზე სასიცოცხლოდ აუცილებელია იმის გათვალისწინება, რომ „ენა მარტო ურთიერთობის საშუალება კი არ არის, არამედ მთელი ხალხის მსოფლმხედველობის, მისი კულტურის განუყოფელი ნაწილია. ენა ეროვნული თვითდამკვიდრების საშუალებაა“⁴. ამიგომაც XXI საუკუნის ლინგვისტიკა ისევ მიუბრუნდა ვ. ფონ ჰუმბოლდტის, ა. პოგენიასა და სხვათა ფასდაუდებელ მეცნიერულ მემკვიდრეობას და მათ საფუძველზე „აქტიურად ამუშავებს მიმართულებას, რომელიც ენას განიხილავს როგორც არა უბრალოდ კომუნიკაციისა და შემეცნების იარაღს, არამედ როგორც ერის კულტურულ კოლს“⁵.

9781-

1. Кристиан Леман. Документация языков, находящихся под угрозой вымирания // Вопросы языкознания. 1996. № 2. с. 181.
2. Мечковская Н. Общее языкознание. М., 2001. с. 12.
3. Красная книга языков народов России. М., 1994.
4. თ. ზამყრელიძე. გამოსვლა სსრკ უზენაესი საბჭოს სესიაზე. ვაშ. „კომუნისტი“. 2/V-1990.
5. Маслова В. Лингвокультурология, М., 2001, с. 3.

